

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 7/8 - 1977
(Tijdvak van 1-7-1977 t/m 31-8-1977)

I N H O U D

Nr. 1350.205	Blz.
Recente politieke ontwikkelingen binnen de Zuidmolukse gemeenschap in Nederland	1
Oostduitse inlichtingendiensten	6
Rechts-extreme groeperingen - Nederlandse Volksunie	9
Ups en downs van de CPN	12
Anti-kernenergie beweging	19

RECENTE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN BINNEN DE ZUIDMOLUKSE GEMEENSCHAP
IN NEDERLAND

Thans, drie maanden na de terreuracties in Bovensmilde en De Punt, hebben de Zuidmolukse politieke activiteiten meer gestalte gekregen en lijken de emoties in Zuidmolukse kring over de wijze van beëindiging der acties enigszins te zijn bekoeld. Het aantal meldingen over nieuwe door Zuidmolukkers te ondernemen acties is sterk afgenomen.

ALGEMENE POLITIEKE SITUATIE

De afloop van de terreuracties in mei/juni j.l. heeft - veel meer dan die van december 1975 - binnen de Zuidmolukse gemeenschap een emotionele schokgolf veroorzaakt die vrij lang heeft aangehouden. Enerzijds vanwege de omgekomen zes Zuidmolukkers, anderzijds omdat eerst op 13 en 14 augustus 1977 tijdens het congres van de Badan Persatuan de politieke gevolgen van deze acties werden bekend gemaakt.

Minder dan na de terreuracties van december 1975 is er ditmaal van de zijde van de Nederlandse regering respons gekomen terzake de problematische stelling van het Zuidmolukse ideaal. Immers op 17 januari 1976 vond er overleg plaats tussen een Nederlandse regeringsdelegatie en een aantal vertegenwoordigers van de "regering" van ir. MANUSAMA. Dit overleg resulteerde uiteindelijk in de benoeming van een Zuidmoluks-Nederlandse Gespreksgroep, de Commissie Köhler.

Na de recente acties heeft een dergelijk overleg op "regeringsniveau" niet plaatsgevonden. Wel werd de Commissie Köhler geactiveerd.

In Zuidmolukse kring domineerde het besef, dat - niet zoals in 1976 - de Zuidmolukse gemeenschap in Assen en Bovensmilde en in het bijzonder de jongeren daar "aan hun lot moesten worden overgelaten".

De Zuidmolukse leiders, onder wie ir. MANUSAMA en hoofdbestuurleden van de Badan Persatuan kwamen tot de conclusie, dat zij tegemoet moesten komen aan de "signalen" van de Zuidmolukse jongeren, anders zou

het reeds langer heersende generatieconflict kunnen leiden tot een totale contactbreuk met alle schadelijke gevolgen van dien voor de RMS-strijd.

Deze opvatting resulteerde in de belofte van ir. MANUSAMA om zijn "kabinet" op korte termijn drastisch te verjongen. Tijdens het congres op 13/14 augustus 1977 werd de instelling van een Politiek Forum aangekondigd dat in belangrijke mate zeggenschap zal krijgen in het door de "regering" van ir. MANUSAMA te volgen beleid.

DE ZUIDMOLUKSE JONGEREN

Zuidmolukse jongeren in het Noorden (Assen en Bovensmilde) hebben (opnieuw) initiatieven ontwikkeld, inhakend op de bijzonder onduidelijke politieke situatie.

Twee organisaties hebben daarbij in de afgelopen weken sterk de aandacht getrokken, t.w. de Susuan Pusat Pemuda (SPP)-RMS en het Zuidmoluks Links Marxistisch Bevrijdingsfront.

Eind 1970 manifesteerde de Susuan Pusat Pemuda-RMS zich als een organisatie van de Badan Persatuan bedoeld om de diverse jongerenorganisaties van Zuidmolukkers in Nederland onder te brengen in één overkoepelende organisatie.

In de loop van het jaar 1971 hadden zich een 17-tal organisaties bij de SPP aangesloten, waarvan SOU' 66 uit Zeeland, Pattimura Mudah uit Vught en het Bevrijdingsfront der Zuidmolukkers, de belangrijkste waren.

De SPP-RMS onderhield eveneens nauwe contacten met de PPKM, de Molukse Christelijke Jongeren Federatie, met als voorzitter Ds. METIARY en met de Badan Persatuan (BP).

Als voorzitter van de SPP trad toen op Chris PAI uit Amsterdam, van wie gezegd werd dat hij contacten onderhield met de Vrijheidsschool en met de Rode Jeugd

Ook deze organisatie ging echter al spoedig ten onder aan gebrek aan organisatievermogen van de leiding, onderlinge controverses en het ontbreken van concrete doelstellingen.

In 1972 bestond de SPP-RMS nog slechts op papier. De Badan Persatuan had hierdoor een belangrijk instrument verloren om de jongeren aan zich te binden en "in positieve zin" te beïnvloeden.

In juli 1977 werd door Zuidmolukse "kopstukken", voornamelijk afkomstig uit Assen frequent vergaderd, op instigatie van H. SI ,

die op zijn beurt geïnspireerd werd door Peter TA uit Rotterdam, lid van de Nederlands-Zuidmolukse Gesprekscommissie.

Tijdens deze vergaderingen werd besloten een nieuwe "eenheidspartij" op te richten, naar voorbeeld van de in de jaren 1970-1971 bestaande SPP-RMS. Chris PA. werd opnieuw tot voorzitter "gekozen".

Na een vergadering in Tiel d.d. 6 augustus 1977, bijgewoond door Zuidmolukse jongeren uit de woonorden Assen/Bovensmilde, Tiel, Vught, Heer en Zeeland werd officieel besloten de SPP-RMS als (nieuwe) eenheidsorganisatie in de openbaarheid te brengen.

Ook nu weer stelt de SPP-RMS zich voornamelijk het vormen van een landelijk overkoepelend orgaan, met een federatieve structuur ten doel. Dit doel zal verwezenlijkt moeten worden, door alle bestaande Zuidmolukse jongerenorganisaties in de SPP te doen opgaan en de verschillende ideologieën te centraliseren. Hierbij zal de meeste aandacht besteed moeten worden aan het buitenlands beleid. Dit houdt in, dat men er toe zal overgaan langs "sub-diplomatieke wegen", de bestaande relaties met particuliere en internationale organisaties te verstevigen.

Door de leden van de SPP wordt gedacht aan organisaties als de Verenigde Naties, de World Federation of the United Nations Associations, de Bond für Bedrohte Völker en Afro-Aziatische diplomatieke diensten.

Bovendien wil men trachten de contacten van de TA -groepering met Be verder te benutten in samenwerking met leden van die groepering. In dit kader zal eveneens getracht worden om een samenwerking tussen TA en MANUSAMA te bewerkstelligen.

De SPP ziet zich als een organisatie die de samenleving in Nederland de garantie wil geven, dat het voeren van harde acties tot het verleden behoort, althans in Nederland.

De SPP heeft de intentie zich loyaal op te stellen t.o.v. de Badan Persatuan, mits deze organisatie deze opstelling in de toekomst met een zelfde loyaliteit zal beantwoorden.

Een afstandelijker houding zal ingenomen worden t.a.v. de persoon en de positie van "president" MANUSAMA.

Het streven van de SPP lijkt veelbelovend. Uit de doelstellingen van de SPP en uit de frequentie waarmee de afgelopen maand overleg heeft plaatsgevonden tussen Zuidmolukse jongeren kan opgemaakt worden, dat er goed doordacht gehandeld wordt, althans op dit moment.

De vraag blijft echter, in welke mate de SPP representatief is voor de Zuidmolukse jongeren in Nederland. Afgewacht zal moeten worden of de SPP inderdaad die eenheid zal kunnen bewerkstelligen, die zij voorstaat.

Van de huidige jongerenorganisatie van de Badan Persatuan, de Pemuda Masjarakat, mag niet worden verwacht dat zij sympathie betuigt met het initiatief van de SPP. Otto MA', hoofdbestuurslid van de PM, heeft al verklaard dat hij bijzonder verbaasd is over de plannen en heeft zich "bezorgd" afgevraagd hoe de SPP haar plannen denkt te kunnen waarmaken.

In de tweede week van augustus 1977 werd in Bovensmilde opgericht het Zuidmoluks Links Marxistisch Bevrijdingsfront. Deze organisatie wordt geleid door o.m. Noes SO en Sammy PO.

De doelstellingen van deze nieuwe organisatie werden nog niet bekend. Aangenomen mag worden dat slechts een andere naam gegeven is aan het reeds geruime tijd bestaande Zuidmoluks Bevrijdingsfront.

Zowel PO als SO hebben meerdere malen verklaard, dat acties niet hier te lande maar in het moederland moeten worden gevoerd. "Semi-intellectuelen" als PO en SO moet echter thans wel duidelijk zijn, dat dergelijke plannen als onhaalbaar bestempeld moeten worden.

Er moet danook rekening mee gehouden worden dat PO en SO c.s. op korte termijn wederom een klimaat kunnen scheppen waarin voor het alternatief van de rede nauwelijks ruimte aanwezig zal zijn.

Wat dan voor de op acties beluste jongeren in de "terreurwijk" te Bovensmilde als uitweg overblijft, ligt voor de hand.

*

* *

OOSTDUITSE INLICHTINGDIENSTEN

77-7/0

WERVEN PER BRIEF

Een al sedert de zestiger jaren door de DDR-inlichtingendiensten geliefde methode om informanten/agenten te werven is het schriftelijk benaderen van potentiële kandidaten middels geloofwaardig aandoende en soms werkelijk bestaande instituten of andere instellingen.

Vroegere werkwijze

In het verleden trachtte men contact te leggen via het uitschrijven van prijsvragen of het aanbieden van zeer gunstige kredieten. Aantrekkelijke kandidaten (in inlichtingenopzicht althans) wonnen een prijs in de vorm van een Berlijnreis of kregen een krediet aangeboden met het verzoek, in Berlijn de details te komen bespreken. Eenmaal in, wat dan bleek Oost-Berlijn, aangekomen, werd de kandidaat aan een nader onderzoek onderworpen en bij gebleken geschiktheid werd hij voorzichtig ingepalmd.

Bij deze wijze van benaderen ging men aanvankelijk weinig selectief te werk. Men verstuurde tientallen brieven tegelijk, rekening houdend met een hoog afvalpercentage. De opbrengst bestond meestal uit contacten met bescheiden mogelijkheden, hetgeen resulteerde in een relatief grote hoeveelheid kortlopende operaties. Men ging kennelijk van het standpunt uit, dat iedere informatie was meegenomen. De veiligheid van de agent/informant was van weinig belang. Remplaçanten waren in voldoende mate voorhanden.

Huidige werkwijze

In de loop der jaren is deze nogal grove wijze van benaderen op een aantal punten bijgeschaafd en verfijnd.

Het aantal brieven werd drastisch verminderd en niet meer willekeurig, maar naar vooraf uitgekozen kandidaten verstuurd. De brieven werden meer op de persoon gericht en er ontstond een variëteit aan afzenders, voor het merendeel instituten.

77-7/8

De namen van deze instituten klinken zeer vertrouwenwekkend:

Institut für politische und ökonomische Systemanalyse;
Forschungsvereinigung Entwicklungsprognostik;
Office for foreign Information;
Zentraler Informations Verband (ZIV);
PUTI - International.

Een "kleine" slordigheid van DDR-zijde is het feit, dat namen, adressen en telefoonnummers niet gekoppeld zijn aan één instituut.

De instituten hebben voor het merendeel als vestigingsplaats Berlijn. Slechts een kenner van de Berlijnse postcodes kan uit het adres afleiden, dat het om Oost-Berlijn gaat.

Kandidaten worden over het algemeen geselecteerd uit de categorieën Leipziger Messe-gangers, inschrijvers op DDR-periodieken, en incidenteel ook visumaanvragers.

Wijze van benadering

De gebruikelijke gang van zaken is als volgt:

In het eerste schriftelijk contact wordt op free-lance basis werk aangeboden, waarvan de omschrijving zeer vaag blijft. De kandidaat wordt op kosten van het instituut naar Berlijn uitgenodigd, teneinde de zaak meer en detail te bespreken. Stemt de kandidaat toe, dan is in wezen de eerste stap naar de benadering gezet.

Tijdens het in Oost-Berlijn gehouden gesprek wordt de kandidaat op min of meer subtiële wijze getest. Zo wordt geïnformeerd naar persoonlijke achtergronden en politieke opvattingen. Indien men van DDR-zijde deze testresultaten bevredigend acht en de kandidaat is bereid op het "zakelijk aanbod" in te gaan, worden de eerste opdrachten verstrekt.

De eerste vragen zijn vrij onschuldig en wekken doorgaans geen vreemding. Langzaam maar zeker echter worden de verzoeken indringender en op een gegeven moment wordt het zelfs voor de meest argeloze reiziger duidelijk, in welk een wespennest hij zich heeft gestoken.

77-7/8

Toekomstverwachting

Ook de Oostduitse inlichtingendiensten zullen naast het verzamelen van hoogwaardige informatie blijven zoeken naar mogelijkheden om informatie uit randgebieden te verkrijgen. Het werven van contacten per brief zal hierbij als middel gehanteerd blijven worden, zij het op steeds meer verfijnde wijze.

Ook in Nederland zullen aldus personen, veelal gedreven door avontuur of geldzucht, in de netten van de DDR-inlichtingendiensten verstrikt raken. Vaak zullen zij zich niet (onmiddellijk) schuldig voelen, aangezien de informatie die zij leveren in hun ogen onbelangrijk is.

Anderzijds zal - evenals thans het geval is - het merendeel van de benaderde personen reeds in een eerste stadium begrijpen wat er aan de hand is en het contact met de Oostduitse gesprekspartners beëindigen, danwel de Nederlandse autoriteiten inlichten.

RECHTS-EXTREME GROEPERINGS

NEDERLANDSE VOLKSUNIE (NVU)

De verkiezingsuitslag en de toekomst

De verkiezingsuitslag is een hevige teleurstelling voor de NVU geweest en het heeft dan ook enige maanden geduurd voordat men weer de energie had om zich te gaan bezinnen op de toekomst.

Volgens voorzitter GLIMMERVEEN is de verkiezingsnederlaag van de NVU voornamelijk te wijten aan de voortdurende tegenwerking op alle fronten van "links". Daarom is besloten om in de toekomst vooral stelling te nemen "tegen links". Daarnaast zullen symbolen e.d. die herinneringen oproepen aan het nationaal-socialisme in de toekomst niet meer gebruikt worden, omdat het duidelijk is geworden dat deze het publiek teveel afschrikken.

De financiële klap die de NVU heeft gekregen door deelname in alle 18 kiesdistricten is opgevangen door waarborgsommen van diverse (bestuurs-)leden. Voor de komende tijd heeft de heer G. LOUW, één van de oprichters van de NVU, zich garant gesteld voor f 20.000,-. Van de andere (bestuurs-)leden wordt verwacht, dat ook zij zoveel mogelijk zullen bijdragen, in de vorm van een soort spaarfonds, teneinde deelname aan de a.s. gemeenteraadsverkiezingen mogelijk te maken. Voorts is men tot de conclusie gekomen dat de NVU veel meer leden moet zien te werven en dat men de organisatie beter moet structureren om een beter functioneren te waarborgen.

Het geringe effect van de door de NVU verzorgde radio- en tv-uitzendingen is een reden geweest om in de toekomst vooral weer propaganda te gaan maken d.m.v. huis aan huis bezorgde pamfletten.

Bijeenkomst van 21 juli jl.

Op 21 juli jl., de dag van de Belgische onafhankelijkheid, hield de NVU voor al haar leden en sympathisanten een bijeenkomst onder het motto: "Feestdag in België, rouwdag in Nederland". Hiervoor had men een

zaal besproken van Krasnapolsky in Amsterdam, maar toen de directie van "Kras" uiteindelijk weigerde ruimte aan de NVU beschikbaar te stellen heeft men gebruik gemaakt van sociëteit "Socrates", waar de NVU in haar oprichtingstijd veelal vergaderde. Slechts ca 35 personen, onder wie de Belgen RA en TR woonden de bijeenkomst bij. Beide genoemde Belgen hielden een voordracht over het volksnationalisme in Vlaanderen en Nederland, terwijl de heer GLIMMERVEEN de toekomstplannen van de NVU besprak, waarbij hij de klemtoon legde op de noodzaak om de partij uit te bouwen en een nieuwe financiële impuls te geven.

Het NVU-standpunt in de Molukse zaak

In het onlangs verschenen nummer van het NVU-blad "Wij Nederland" wordt het standpunt van de NVU t.a.v. het Molukse probleem uiteengezet. Hieruit blijkt, dat de NVU de Zuidmolukkers in ons land bepaald niet op één lijn stelt met bv. de Surinamers. Men beschouwt de Zuidmolukkers als een volk in ballingschap, dat als ieder volk recht heeft op zelfhandhaving en op een eigen zelfstandige staat. De NVU stelt de huidige Nederlandse regering verantwoordelijk voor de acties van de Zuidmolukkers. Volgens de heer GLIMMERVEEN moet de Republiek der Zuidmolukken erkend worden en is het onze plicht "het Zuidmolukse volk te helpen zich voor te bereiden op de dag dat zij kunnen terugkeren naar Ambon en Ceram, want het corrupte generaalsbewind en de met geweld in stand gehouden eenheidsstaat-Indonesië kunnen binnen afzienbare tijd ineensstorten".

NVU en justitie

Op 16 augustus j.l. is de heer GLIMMERVEEN door het gerechtshof te 's-Gravenhage veroordeeld tot 14 dagen gevangenisstraf i.v.m. het verspreiden van discriminerende pamfletten tijdens de "Turkenrellen" te Schiedam in augustus van het vorige jaar. Drie andere NVU-leden werden veroordeeld tot geldboetes en voorwaardelijke gevangenisstraf. Tijdens de zitting van het gerechtshof verklaarde de heer GLIMMERVEEN dat men binnen de NVU niet bang is voor gevangenisstraf, omdat daardoor een "harde kern" in de partij ontstaat. Ondanks deze uitlating kan toch wel

aangenomen worden dat de angst voor een verbod van de partij en de gevolgen daarvan mede geleid heeft tot de reeds eerder genoemde verschuiving die valt waar te nemen in de strijdplannen van de NVU voor de toekomst. Hierbij valt echter op te merken dat in een onlangs verspreide verklaring, ondertekend door de heer GLIMMERVEEN namens de NVU, gewag wordt gemaakt van een organisatie "C-6", die vooral tot doel zou hebben "linkse kopstukken aan te pakken". Dit "commando C-6" is zeer waarschijnlijk geheel aan de fantasie van GLIMMERVEEN ontsproten, maar de mogelijkheid moet toch niet uitgesloten worden geacht, dat individuele NVU-leden zich geroepen voelen om activiteiten te gaan ondernemen gericht op politieke tegenstanders. De "nieuwe taktiek" van de NVU zal het dan waarschijnlijk niet toelaten dat dergelijke activiteiten openlijk onder NVU-vlag worden ontplooid.

*

* *

UPS EN DOWNS VAN DE CPN

Het afgelopen jaar is er voor de CPN één geweest met nogal wat opmerkelijke hoogtepunten zowel als dieptepunten, die uiteindelijk zijn geresulteerd in een heftige interne partijstrijd kort na de verkiezingen.

Positief voor de CPN waren de relatief sterke groei van het ledental, de toenemende invloed in sommige delen van de vakbeweging, de groeiende invloed op het buitenparlementaire gebeuren vooral in de welzijns sfeer, en niet in het minst de tot stand gebrachte normalisatie van de betrekkingen met de CPSU.

Negatieve aspecten waren daarentegen de gebleken onvoldoende ideologische hardheid van leiding en leden, het enorme verlies bij de parlementsverkiezingen en tenslotte de wijze waarop de interne strijd in de partij ontketend werd.

Hoe belangrijk de verschillende gebeurtenissen vanuit partijstandpunt of maatschappelijk oogpunt ook geweest mogen zijn, zij worden thans volledig overschaduwd door de opgelaaide partijstrijd, die uiteindelijk beslissend zal zijn voor de ontwikkeling van een belangrijk deel van het Nederlands communisme in hetzij een orthodoxe, hetzij een meer "eurocommunistische" richting.

DE STRIJD

De onverwacht grote verkiezingsnederlaag, die de CPN leed bij de in mei j.l. gehouden Tweede Kamer-verkiezingen, heeft latent aanwezige geschilpunten binnen het Dagelijks Bestuur (DB) van de CPN naar buiten gebracht. De geschilpunten vloeien voort uit kenmerklijk al langer bestaande verschillen in opvatting over de te volgen revolutionaire strategie, waarbij de gewelddadige weg naar het socialisme wordt gesteld tegenover de mogelijkheid het doel langs parlementaire weg te bereiken. Deze geschillen zijn lange tijd onbesproken gebleven in de partij, hetgeen enerzijds in de hand gewerkt werd door een samenvallen van de belangen van de stalinistische en de minder orthodoxe stroming in de CPN tijdens haar jarenlange periode van volstrekte autonomie en isolement ten opzichte van de

internationale communistische beweging. Anderzijds bleef interne partijdiscussie achterwege door de sterk overheersende rol van het erelid van het partijbestuur De GROOT bij het bepalen van de globale politiek van de partij.

De gebeurtenissen rond de parlementsverkiezingen brachten de heer De GROOT en andere partijprominenten echter tot het inzicht dat de partijleiding door haar verdeeldheid en wankelmoedigheid niet langer in staat was de partij op adequate wijze te leiden. De analyse van de heer De GROOT kwam er op neer dat er binnen de partij een verloedering van de klassenstrijd had plaatsgevonden, o.m. door verwaarlozing van de politieke vorming, een foute oriëntatie op de welzijnssectoren en de penetratie van reformistische en "eurocommunistische" ideeën.

Al tijdens de zitting van het partijbestuur (PB) op 31 mei en 1 juni j.l. lanceerde hij een felle aanval op de zijns inziens daarvoor meest verantwoordelijke DB-leden M. BAKKER en J.F. WOLFF, die deze aanval op overigens opmerkelijk zelfbewuste wijze pareerden. Niettemin schaarde het PB zich achter een voorstel van de heer De GROOT om een commissie te vormen, die moest gaan onderzoeken hoe het mogelijk was geweest dat de partij zo'n groot deel van haar aanhang verloren had. De bevindingen van die onderzoek-commissie zouden dienen als basis van een discussiegrondslag voor een te beleggen partijcongres.

Het voornaamste oogmerk van de heer De GROOT was om met behulp van deze commissie de huidige partijleiding te neutraliseren, vervolgens te kritiseren en tenslotte uit te schakelen. Het behoeft dan ook geen betoog dat hij die commissie, zo samengesteld had willen zien dat de partijleiding niet vertegenwoordigd was, maar het PB besliste anders en benoemde daarin voornamelijk leden uit eigen kring. De activiteiten van de commissie werden daarom aanvankelijk geboycot door de heer De GROOT zelf. Van de daaropvolgende vakantieperiode trachtte hij gebruik te maken om ondershands de basis van de commissie te vergroten door een twintigtal min of meer willekeurig gekozen partijleden voor een discussiebijeenkomst uit te nodigen. Vakanties van vele betrokkenen en mogelijk ook tegenwerking van nog aanwezige DB-leden deden dat initiatief evenwel mislukken, waarna de heer De GROOT besloot de discussie in heel de partij op

gang te brengen rond een door hem zelf geschreven en via het IPSO *) gedrukt en te verspreiden ontwerp voor nieuwe partijstatuten en beginselprogramma.

Daartoe moest echter eerst de openbare discussie, waartoe het PB op 1 juni besloten had, nog geopend worden. De heer De GROOT concipiëerde daarom een discussiebijdrage ter publicatie in het dagblad De Waarheid, welke hij overhandigde aan partijvoorzitter HOEKSTRA. De inhoud van dit stuk bleek evenwel zo explosief, dat voorzitter HOEKSTRA moest gaan vrezzen voor het uiteenvallen van zijn partij. Het DB besloot aanvankelijk het artikel van de heer De GROOT in het geheel niet te publiceren, maar gaf het tenslotte toch voor publicatie vrij, zij het dan vergezeld van een eigen commentaar. Zodoende werden de leden van de partij begin augustus overvallen met een drietal artikelen:

Allereerst een artikel ter opening van de discussie door de heer HOEKSTRA, afgedrukt in De Waarheid van 1 augustus en inhoudende een samenvatting van de door hem uitgesproken inleiding tijdens de PB-zitting op 31 mei j.l. De daarin verwoorde opvattingen stemmen nog vrijwel geheel overeen met wat de heer De GROOT tot dan toe als zijn mening had gegeven.

Vervolgens de discussiebijdrage van de heer De GROOT, afgedrukt in De Waarheid van 2 augustus, waarin deze zijn eerdere uitspraken had aangescherpt onder meer door de gehele partijleiding handelingsonbevoegd te verklaren.

Tenslotte het commentaar daarop van het DB, waarin de bevoegdheden van de onderzoekcommissie werden ingetrokken en de feitelijke medeverantwoordelijkheid van de heer De GROOT voor de partijpolitiek aan de orde werd gesteld.

Hoewel het opmerkelijk genoeg was dat het DB zich voor het eerst gezamenlijk tegen de heer De GROOT afzette, kon uit het ontbreken van enige inhoudelijke kritiek op diens discussiebijdrage afgeleid worden dat van een eensgezind front bepaald (nog) geen sprake was. De aanzet

*) IPSO, instituut voor politiek en sociaal onderzoek, het wetenschappelijk-bureau van de CPN.

tot een kritische beoordeling van het stuk van de heer De GROOT en van diens positie binnen de CPN werd pas gegeven tijdens een PB-zitting op 12 augustus. Daar zette partijvoorzitter HOEKSTRA in een uitgebalanceerde rede uiteen dat het voornamelijk de schuld was van partijgenoot De GROOT dat de partij een weinig consequente politiek had gevoerd, terwijl hij tevens op zelfkritische wijze sprak over de manier waarop het DB zich zolang door hem had laten manipuleren.

Het PB besloot aan die situatie nu onmiddellijk een einde te maken en op geen enkele manier meer in politieke discussie met zijn erelid te treden. Dat besluit werd al direct geëffectueerd toen een ingekomen brief van de heer De GROOT, die door ziekte de bijeenkomst niet kon bijwonen, niet in behandeling werd genomen. De heer De GROOT die van de besluiten van het partijbestuur onkundig werd gehouden, zette echter onverdroten zijn pogingen voort om via het IPSO de door hem noodzakelijk geachte discussie over nieuwe statuten op gang te krijgen, waarbij hij weloverwogen de relatie tussen de partij en haar wetenschappelijk bureau op het spel zette evenals zijn eigen partijlidmaatschap en dat van zijn voornaamste aanhanger J. REIJNDERS, de fungerende IPSO-directeur.

De openbare discussie in de partij is inmiddels voortgezet, maar nu onder de nadrukkelijke leiding van het DB, dat al enkele discussiebijdragen, o.a. van de heer J. REIJNDERS, heeft geweigerd. Andere bijdragen van vermoedelijk daartoe geselecteerde leden zijn soms geheel, soms gedeeltelijk gepubliceerd in het dagblad "De Waarheid". Deze zullen mede gebruikt worden ter vaststelling van de discussiegrondslag voor het te organiseren partijcongres. Het zal de partijleiding overigens niet licht vallen de verschillende opvattingen binnen de partij in zo'n grondslag onder één noemer te brengen, nu blijkt dat de meningen soms diametraal tegenover elkaar staan o.a. over de oriëntatie van de partij al dan niet primair op het industrieproletariaat en over de internationale opstelling ten opzichte van de socialistische landen resp. de Eurocommunistische partijen.

INTERNATIONALE RELATIES

Het normalisatieproces tussen de CPN en de CPSU is, sinds een CPN-delegatie dit voorjaar in Moskou overeenstemming constateerde over "alle belangrijke zaken" in principe nagenoeg voltooid. Hoewel de CPSU waarschijnlijk bij die gelegenheid heeft toegezegd de steunverlening aan de pro-Russisch dissidente groeperingen in Nederland stop te zetten, zou de uitvoering van die afspraak wel eens op zich kunnen laten wachten dankzij de onzekerheid over de verdere ontwikkeling van de relatie tussen CPN en CPSU. De CPN heeft zich in Moskou verplicht tot praktische solidariteit met de CPSU, met name ten behoeve van de buitenlandse Sowjet-politiek "van vrede en veiligheid", maar ook het effect daarvan moet onder de gegeven omstandigheden afgewacht worden.

Het herstel van de betrekkingen met de CPSU heeft nog geenszins tot gevolg gehad dat de CPN weer volledig is gaan participeren in de internationale communistische beweging. Integendeel, de partij lijkt momenteel krampachtig vast te houden aan vroegere congresbesluiten multi-laterale bijeenkomsten zoveel mogelijk te mijden.

Dat kwam ook tot uitdrukking in de zeer wisselvallige opstelling van de CPN tegenover andere Westeuropese CP-en. Zo werd steeds op ad-hoc basis besloten al dan niet deel te nemen aan door dezen belegde conferenties. Slechts in enkele gevallen is de CPN-leiding bereid gebleken een afvaardiging naar een conferentie op West Europees niveau af te vaardigen.

NATIONALE ACTIVITEITEN

Bijna even ambivalent als de opstelling op internationaal niveau was de houding van de partij op het nationale vlak. In de vrij korte periode tussen twee laatste parlementsverkiezingen heeft de opstelling van de CPN ten opzichte van de sociaal-democratie ettelijke malen een radicale wijziging ondergaan. Begonnen werd met een politiek van "constructieve oppositie" ten opzichte van het gedoogde progressieve kabinet, in de hoop aldus een basis te leggen voor overleg op langere termijn.

Slechte resultaten bij tussentijdse verkiezingen voor Provinciale Staten en gemeenteraden deed de partij echter besluiten de koers te verleggen, omdat zij meende te vaak de indruk te wekken als verdediger op te treden van de politiek van de regering. Daarom werd overgeschakeld op een scherpe opstelling, die zijn hoogtepunt vond tijdens de begin 1976 gehouden Nationale Manifestatie, waarop partijvoorzitter HOEKSTRA de regering het ultimatum voorhield de eisen van de arbeidersklasse d.w.z. van de CPN uit te voeren of anders af te treden. De concrete partijactiviteit was er in die tijd vooral op gericht de aanhang van de sociaal-democratie tegen haar leiding op te zetten.

Deze tactiek sloot opmerkelijk slecht aan bij de gekozen centrale verkiezingsleuze "Van Agt er uit - de CPN er in", die de CPN moest presenteren als een aanvaardbare partner voor de sociaal-democratie. Deze weinig consequente houding van de CPN is haar niet in dank afgenomen door de kiezers, die haar dan ook de slechtste verkiezingsresultaten bezorgden sinds de Tweede Wereldoorlog.

Hoewel de parlementaire invloed van de CPN zodoende minimaal is geworden, zijn haar posities in de buitenparlementaire beweging daardoor niet direct beïnvloed. De CPN heeft in de afgelopen jaren in de welzijnssectoren, - welzijnswerk, gezondheidszorg, onderwijs - sterke posities verworven, zowel binnen de vakbeweging als daarbuiten. In de bij het NVV aangesloten onderwijzersvakbond (ABOP) veroorloofde de partij zich rond de verkiezing van een nieuw hoofdbestuur zelfs openlijk een fractioneel optreden, dat haar weliswaar niet direct het gewenste resultaat opleverde (de partij kreeg uiteindelijk 3 van de 30 zetels) maar wel haar positie in deze kring duidelijk illustreerde.

In de productieve sectoren heeft de CPN zich beperkt tot een activerende rol in delen van de vakbeweging en tot activiteiten met betrekking tot de werkgelegenheid.

De grote inzet van de CPN in de buitenparlementaire actie werd ook omgezet in een betrekkelijk spectaculaire ledenwinst. Hoewel het ledental sinds 1972 is toegenomen met omstreeks 30% blijft de CPN een betrekkelijk kleine partij met haar 13.000 leden.

Dat deze leden bijzonder veel voor hun partij willen doen blijkt jaarlijks gedurende de financiële campagnes. Het dit jaar bijeen te brengen streefbedrag van F. 700,000,- werd ruimschoots overschreden door de inzameling van in totaal meer dan één miljoen gulden voor partij en krant.

ANTI-KERNENERGIE BEWEGING

ALGEMEEN

Het (inter-)nationaal verzet tegen kernenergie in het algemeen en - wat Nederland betreft - "Kalkar", "UC-Almelo" en "Borsele" in het bijzonder, kent globaal genomen drie aspecten: een wetenschappelijk, een ecologisch en een emotioneel aspect. Veel minder dan dat het geval is bij de twee andere verzetsvormen, is dit emotioneel verzet gebonden aan groeperingen en/of belangen. Dat het verzet tegen kernenergie zulk een (relatief) massaal karakter heeft gekregen, wordt mede veroorzaakt door het nadrukkelijk samenvallen én samenspelen van eerder genoemde drie aspecten.

Inmiddels heeft het protest zich uitgebreid tot afgeleide acties. Zo wordt in Noord-Oost Nederland betoogd tegen opslag van radio-actief afval.

In Duitsland zal het Constitutioneel Hof in Karlsruhe de zogenaamde "Atoomwet" moeten toetsen aan de grondwet, m.a.w. vaststellen of bij de besluitvorming inzake de bouw van een snelle kweekreactor, in dit geval die van Kalkar, wel democratisch gehandeld is.

DEMONSTRATIE KALKAR

Op 24 september zal gedemonstreerd worden in en bij het Westduitse plaatsje Kalkar tegen de bouw van de snelle kweekreactor aldaar. 's Morgens vindt op het marktplein van Kalkar een manifestatie plaats met sprekers namens actiegroepen (ook uit België en Frankrijk) en vakbonden. 's Middags is er een demonstratieve bijeenkomst op een terrein grenzend aan het gebied van de centrale.

De organisatie van deze betoging berust bij het (Nederlandse) LEK, Landelijk Energie Komitee, en (Duitse) "Bürgerinitiativen".

Een eigen ordedienst moet een gewelddadige confrontatie tussen de verwachte 30.000 betogers en de politie voorkomen. Het LEK is de mening toegedaan dat er voldoende waarborgen zijn voor een strikt geweldloze demonstratie.

AAP, DNA, LEK, BSA, SSK

Eind juni 1976 kwam de Alarmgroep Atoomplannen, AAP, tot stand, een bundeling van milieu-organisaties, actie-groepen en gewesten/afdelingen van politieke partijen in Groningen en Drente, die protest aantekenen tegen plannen om radio-actief afval op te slaan in o.a. de zoutkoepels in het noordelijk Nederlands-Duits grensgebied.

In oktober 1976 werd de samenwerking van Nederlandse groepen en Duitse "bürgerinitiativen" in dit grensgebied geëffectueerd middels de vorming van een Deutsch-Nederlandse Anti Atoom Aktion, DNA. Evenals de AAP richt de DNA zich vooral tegen de opslag van atoomafval. Samen organiseerden zij op 5 februari 1977 in en rond Ontswedde (Gron.) een "mobiele" demonstratie.

Aan de samenwerking die sinds begin 1976 bestaat tussen Nederlandse organisaties/actiegroepen die bezwaren hebben tegen kernenergie, werd de naam Landelijk Energie Komitee, LEK, gegeven. Tot het LEK behoren: milieu-organisaties (o.a. de Stroomgroep Stop Kernenergie, SSK), NIVON (Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk) en het VVO (Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers).

Ter bevordering en ondersteuning van de, volgens het LEK noodzakelijke discussie over kernenergie, heeft het LEK begin 1977 de Beweging Stop Atoomplannen geïnitieerd.